Enheten för skydd av natur

Se sändlista

BILDANDE AV TILLAMMSTJÄRNENS NATURRESERVAT

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) det område som avgränsas på bifogad karta (bilaga 3) och med de gränser som slutligen märks ut i fält som naturreservat.

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser ska gälla.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 1).

Naturreservatets namn ska vara Tillammstjärnens naturreservat.

Uppgifter om naturreservatet

Benämning:	Tillammstjärnens naturreservat
RegDOS-id:	21-2014789
Kommun:	Ljusdal
Karta:	Ekonomisk karta 17g1a
Lägesbeskrivning:	Området är beläget ca 1,5 mil nordost om Ramsjö, strax söder om gränsen till Västernorrlands län. Se bifogad översiktskarta (bilaga 2).
Centrumkoordinater (Rikets nät, RT 90):	X: 6906875 Y: 1503986

Gräns:	Se bifogad beslutskarta (bilaga 3), gränsen är markerad med den svarta punktstreckade linjen.
Fastigheter och markägare:	Gräningsvallen 1:4 – Sveaskog Förvaltnings AB
Areal (från VIC Natur):	Total areal 90 ha Därav landareal 85 ha Produktiv skogsmark 79 ha Därav naturskog* 55 ha *Areal från Länsstyrelsens naturskogsinventering
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Friluftsliv	Området är av litet intresse för friluftslivet.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara områdets naturskogar och andra ingående naturtyper samt landskapets orörda karaktär för fortsatt fri utveckling. Förekommande ekosystem och biologiska mångfald skall bevaras och utvecklas genom intern dynamik, andra naturliga processer samt eventuellt naturvårdsbränning.

Inom ramen för detta syfte ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser och ge möjlighet till vetenskaplig forskning.

Syftet ska uppnås genom att:
- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Områdets/landskapets orördhet bibehålls genom att exploateringar och arbetsföretag förhindras.
- Naturliga processer tillåts verka.
- Lämpliga åtgärder vidtas för mottagning av och information till allmänheten.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Områdesbeskrivning

Tillammstjärnens naturreservat ligger omkring 350-370 m ö h. Skogen är grandominerad med mer eller mindre inslag av tall och lövträd. Spritt i hela

området står äldre tallar, ej åldersbestämda men sannolikt upp mot 250 år. Lövförekomsten i området varierar, med de största delarna i sydost, där det finns inslag av björk och asp. Äldre sälgar finns spridda i hela området, även om de börjar bli till åren och har nedsatt vitalitet.
Stor-Tillammstjärnen ligger längs reservatets nordöstra kant. Omkring tjärnen växer mindre ytor med löv- och barrsumpskog, med inslag av myrmark. Från Stor-Tillammstjärnen slingrar sig en mindre bäck västerut mot Nordanbergstjärnen. Runt denna bäck växer en högrest granskog med inslag av grova aspar. Här är mängden död ved mycket hög och även grova lågor förekommer rikligt. I detta område finns även spår av bäver.

Området bär spår av tidigare skogsbruk i olika omfattning. Huvuddelen utgörs av en naturligt uppkommen skog som inte bär spår av tidigare gallringsingrepp. Här har endast skett en underväxtröjning, sannolikt för 10-15 år sedan. Denna röjning har dock inte påverkat skiktningen eller naturvärdena i någon större omfattning. Andra delar har påverkats av gallring, sannolikt under 1960-talet.

Berggrunden inom reservatet består av ljusgrå till gråvit kvartsit som förutom kvarts innehåller små mängder sericit. Lokalt kan även sparsamt med fältspat och turmalin påträffas.

Beskrivning av prioriterade bevarandevärden

Tillammstjärnen har skogliga naturvärden knutna till den flerskiktade barrskogen med tallöverståndare och inslaget av lövträd. På grova tallågor har den rödlistade vedsvampen gräddporing (*Skeletocutis lenis,* VU) påträffats. Den kan växa på alla trädslag men är vanligast på murkna tallstockar i äldre skog med gott om multnande ved. Den är en mycket god indikator på att skogen inte utsatts för större ingrepp som kalavverkning eller omfattande gallring. På de äldre sälgarna växer ofta både stuplav (*Nephroma bellum*), bårdlav (*Nephroma parile*) och lunglav (*Lobaria pulmonaria,* NT). Lunglav är en bra signalart, som ofta påträffas tillsammans med ett stort antal andra ovanliga och rödlistade arter, främst lavar och insekter. Området har stor potential att få ännu högre naturvärden med tiden.

Andra sakförhållanden med betydelse för avgörandet att bilda naturreservat

Enligt kommunens översiktsplan (Översiktsplan för Ljusdals kommun 1990) ingår naturreservatet i ett område för skogsbruk. De enda naturområden som är utpekade i översiktsplanen är de som är klassade som Riksintresse för naturvården och de som redan är formellt skyddade. Ljusdals kommun håller dock på att revidera sin översiktsplan, och ett förslag till ny översiktsplan är ute på remiss. Länsstyrelsen gör bedömningen att naturreservatet inte motverkar intentionerna i översiktsplanen.

Föreskrifter för naturreservatet

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder och den uppföljning som behövs för att nå syftet med naturreservatet och som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för Länsstyrelsen eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare att utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. avverka skog, utföra annan skogsvårdsåtgärd eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,

2. uppföra byggnad, brygga, bro, mast, antenn, torn, campingplats, luft- eller markledning, stängsel, hägnad eller annan anläggning. Undantag gäller uppförande av jakttorn efter tillstånd från Länsstyrelsen,

3. anlägga väg, stig, vandringsled eller parkeringsplats,

4. bedriva vattenföretag, som t.ex. att utföra vattenreglering eller leda bort vatten,

5. bedriva täkt, anordna upplag, borra, mejsla, måla, spränga, gräva, schakta, dämma, tippa, fylla ut, dika, dikesrensa, muddra, eller på annat sätt skada mark och block,

6. bedriva mineralutvinning,

7. använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen,

8. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är avsedd för motortrafik. Undantag gäller för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt från området vid den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske på så sätt att skador på mark och vegetation minimeras,

9. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,

10. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart,

11. upplåta mark för militära övningar eller liknande,

12. upplåta mark för idrottsarrangemang utan tillstånd från Länsstyrelsen.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av naturreservatet.

2. Uppsättning av informationstavlor.

3. Undersökning och dokumentation av mark, vegetation och djurliv.

4. Genomförande av skötselåtgärder som behövs för att uppnå målen med naturreservatet.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är avsedd för motortrafik,

2. ta ved. Eldning är endast tillåten om egen ved tagits med,

3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,

4. skada, plocka eller samla in växter, svampar och alger. Bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov är dock tillåten, med undantag för fridlysta och rödlistade arter,

5. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,

6. medföra hund som inte är kopplad eller annat okopplat husdjur,

7. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,

8. skada fast föremål eller ytbildning såsom att omlagra eller bortföra sten,

9. använda området för militära övningar,

10. använda området för organiserade tävlingar utan tillstånd från Länsstyrelsen,

11. framföra vattenskoter. (Definition på vattenskoter återfinns i svensk författningssamling SFS 1993:1053)

Föreskrifterna 1, 5 och 6 ovan utgör inte hinder för innehavare av särskild rätt i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Föreskrift 5 utgör inte hinder för tillåtet fiske.

D. Bestämmelser om vården och förvaltningen av naturreservatet enligt förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

1. I skötselplanen anges målen med naturreservatet och de ska ligga till grund för dess vård och skötsel.

2. Länsstyrelsen ska vara naturvårdsförvaltare.

3. Naturreservatet ska utmärkas genom förvaltarens försorg enligt svensk standard 03 15 22 och Naturvårdsverkets anvisningar.

Ärendets handläggning

Området ingår i den inventering av skyddsvärda statliga skogar som på uppdrag av regeringen genomfördes av Naturvårdsverket och länsstyrelserna 2003-2005. Det uppmärksammades på grund av höga biologiska värden och bedömdes med stöd av gällande naturskogskriterier lämpat för urval i inventeringen. Området är ett av 34 områden i Gävleborgs län som slutligen rapporterades av Naturvårdsverket till regeringen, NV rapport 5339 och 5342 (objektrapportsnummer).

Naturvårdsverket och Sveaskog Förvaltnings AB träffade den 13 juni 2008 en överenskommelse om långsiktigt skydd av 431 särskilt värdefulla naturskogsområden på Sveaskogs marker som redovisades i inventeringen. Överenskommelsen innebär att områdena på i överenskommelsen angivna villkor kan avsättas som naturreservat utan krav på ekonomisk ersättning till Sveaskog. Genom det långsiktiga skydd som på detta sätt åstadkoms för berörda områden ges ett viktigt bidrag till delmål 1 *Långsiktigt skydd av skogsmark* i miljökvalitetsmålet *Levande skogar.*

Ärendet skickades på remiss den 10 augusti 2009 till berörda föreningar, myndigheter och sakägare. Följande synpunkter kom in:

Naturvårdsverket har ingen erinran mot förslaget.

Skogsstyrelsen ser mycket positivt på bildandet av Tillammstjärnens naturreservat och har inget att erinra mot förslaget.

Ljusdals kommuns miljöenhet ser positivt på förslaget till bildande av Tillammstjärnens naturreservat. Naturreservatet ingår delvis i ett riksintresseområde för vindkraft och ett område som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som skadar eller motverkar intresset. Miljöenheten anser att Tillammstjärnens areal inom riksintresseområdet inte är av den omfattningen att bevarandeintresset inte kan tillgodoses.

Sveriges geologiska undersökning har inget att erinra mot inrättandet av Tillammstjärnens naturreservat. Vidare tillför de viss information om områdets berggrund, vilken arbetats in i beskrivningen av området.

Sveaskog Förvaltnings AB anser att det i syfte och skötselplaner bör öppnas upp för ospecificerade skötselåtgärder. Länsstyrelsen bedömer att detta inte är nödvändigt. Länsstyrelsens arbete med att fatta beslut för de s k SNUS-objekten görs under stor tidspress. I besluten används därför en förenklad skötselplan. Avsikten är att de ska revideras och få en mer detaljerad utformning senast 2015. För vissa av SNUS-objekten är det tydligt att det behövs skötsel inom de närmsta åren. Dessa skötselåtgärder har arbetats in i den förenklade skötselplanen. Behövs akuta skötselåtgärder innan skötselplanen är omarbetad och reviderad finns möjlighet att göra detta genom ett dispensförfarande.

Sveaskog anser också att förbudet mot jakttorn och idrottsevenemang i föreskrifterna ska ersättas av tillståndsplikt. Länsstyrelsen ändrar i enlighet med Sveaskogs förslag.

Sveaskog hade också förslag på en skrivning under ”Upplysningar” i beslutet om Länsstyrelsens rätt att avverka skog vid särskilda omständigheter. Länsstyrelsen anser att extra ordinära händelser kan hanteras via dispensförfarande och att det ej behöver förtydligas i beslutet.

Matfors sportfiskeklubb har inget att erinra mot bildandet av Tillammstjärnens naturreservat. Ärendet har behandlats på styrelsemöte 2009-08-13.

Bjuråker-Norrbo fiskevårdsförening har inget att erinra mot bildandet av Tillammstjärnens naturreservat.

Länsstyrelsens bedömning och intresseprövning

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Området är av stort värde för bevarande av den biologiska mångfalden. Detta är därför enligt Länsstyrelsens uppfattning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken. Detta bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurser enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för den biologiska mångfalden och allmänheten är stora och överväger de negativa effekterna dels för allmänheten och dels för berörda fastighets- och sakägare. I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Föreskrifterna under punkt C ovan, enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller enligt 7 kap. 30 § miljöbalken omedelbart, även om de överklagas.
Länsstyrelsen ska bedriva tillsyn över naturreservatet. I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs.

Av 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken följer bland annat att det kan medföra straffansvar att orsaka skada i eller bryta mot föreskrift som meddelats för ett naturreservat.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden ska vindfällen och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter naturreservatsbildningen statens ansvar.

Av 7 kap. 5 § miljöbalken framgår att om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får Länsstyrelsen meddela beslut om detta.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen. Se bilaga 6 om hur man överklagar.

Beslut i ärendet har fattats av landshövding Barbro Holmberg. I den slutliga handläggningen har även deltagit enhetschef Ann Gudéhn, jurist Caroline Näslund, biolog Helena Persson, biolog Jonas Lundin och biolog Kristina Persson, den sistnämnda föredragande.

Barbro Holmberg

Kristina Persson

Bilagor:

1. Skötselplan
2. Översiktskarta
3. Beslutskarta
4. Brytpunktskarta
5. Sändlista
6. Hur man överklagar

Enheten för skydd av natur

Se sändlista

SKÖTSELPLAN FÖR TILLAMMSTJÄRNENS NATURRESERVAT

Denna skötselplan är en förenklad version och ska vid senare omprövning ersättas med en detaljerad skötselplan där området och eventuella skötselåtgärder preciseras. Detta kan ske inom ramen för gällande förordnande.

Beskrivningsdel

För en beskrivning av områdets bevarandevärden, se beslutet.

Plandel

Syftet med naturreservatet och dess föreskrifter är styrande för naturreservatets långsiktiga vård.

Fri utveckling, inga åtgärder

Skogsbestånden ska genom intern dynamik och andra naturliga processer fortsätta att utvecklas fritt i riktning mot naturskog. Våtmarkernas och sumpskogarnas naturliga hydrologi och vegetation skall bevaras och endast förändras genom naturliga processer.

Naturreservatet görs tillgängligt och åskådligt för besökare inom ramen för syftet med naturreservatet.

Åtgärder

Dessa avser endast åtgärder för iordningställande och underhåll av gränsmarkeringar och informationstavlor.

Naturreservatets utmärkning i terrängen

Markeringarna skall göras utifrån Lantmäteriets gränsutsättning och för övrigt i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Informationstavlor med föreskrifter

Dessa sätts upp på platser som markeras på karta, sidan 3.

Tillsyn

Länsstyrelsen svarar för tillsynen av reservatet.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Skötselåtgärd	**När**	**Prioritet**
Utmärkning av reservatsgränsen	Senast 2011	1
Informationsskylt om reservatet	Senast 2011	1
Uppföljning av gränsmarkering	Var 6:e år	1
Underhåll av gränsmarkering	Vid behov	1

Revidering

Skötselplanen gäller tillsvidare men det är lämpligt att revidera den innan år 2015.

Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillammstjärnens naturreservat
Skötselkarta

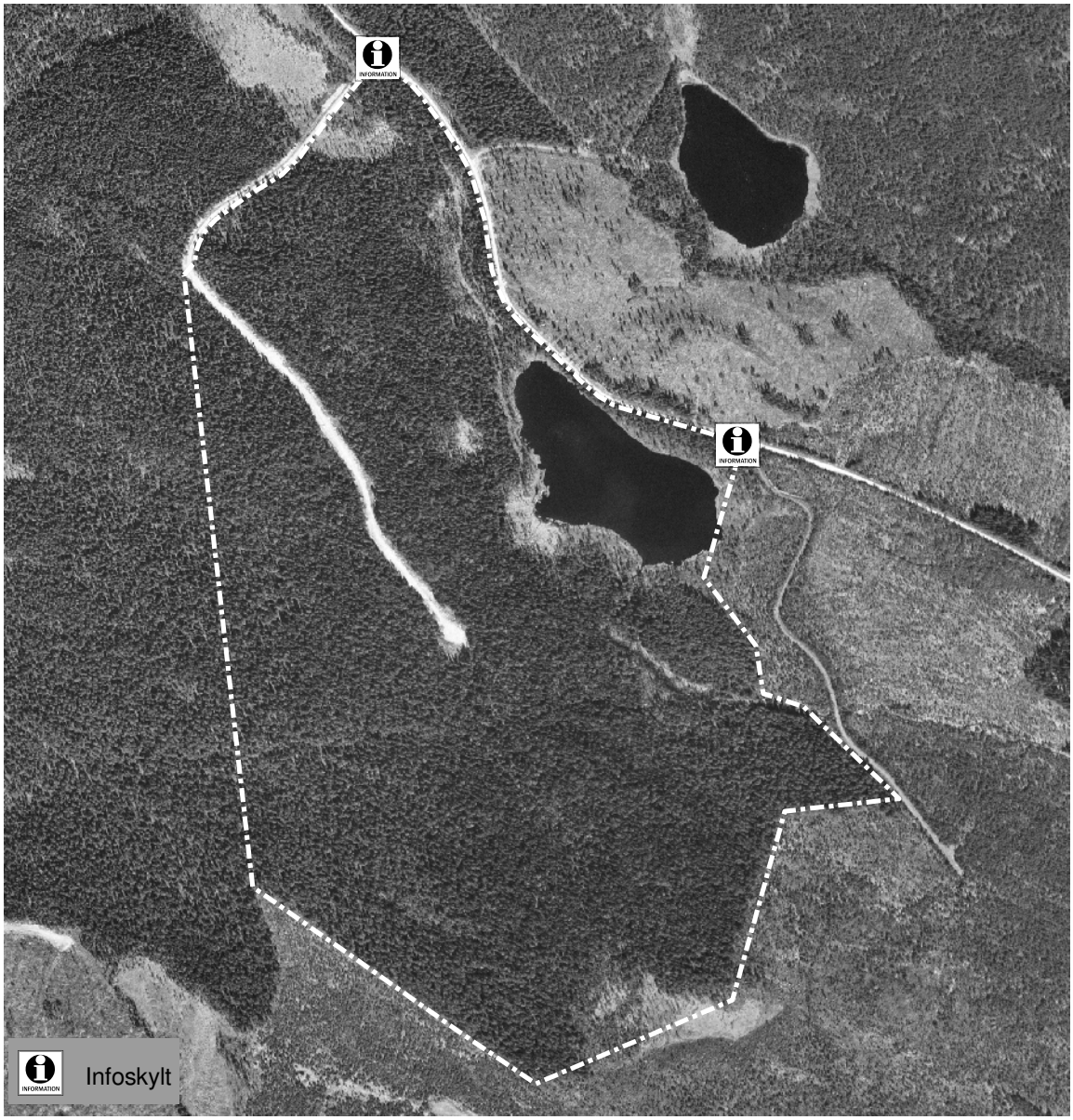

Bakgrundskarta: Ortofoto

Skala 1:10 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Karta tillhörande skötselplan för
Tillammstjärnens naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

Centrumkoordinater X: 1503986 Y: 6906875

Gräns för naturreservatet

N

© Lantmäteriet, 2009. Ur GSD-ortofoto ärende 106-2004/188-X

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-17 13 16	gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen Gävleborg

Tillhör beslut 2009-10-20

Dnr 511-2019-09 61-249

Bilaga 2

Tillammstjärnens naturreservat
Översiktskarta

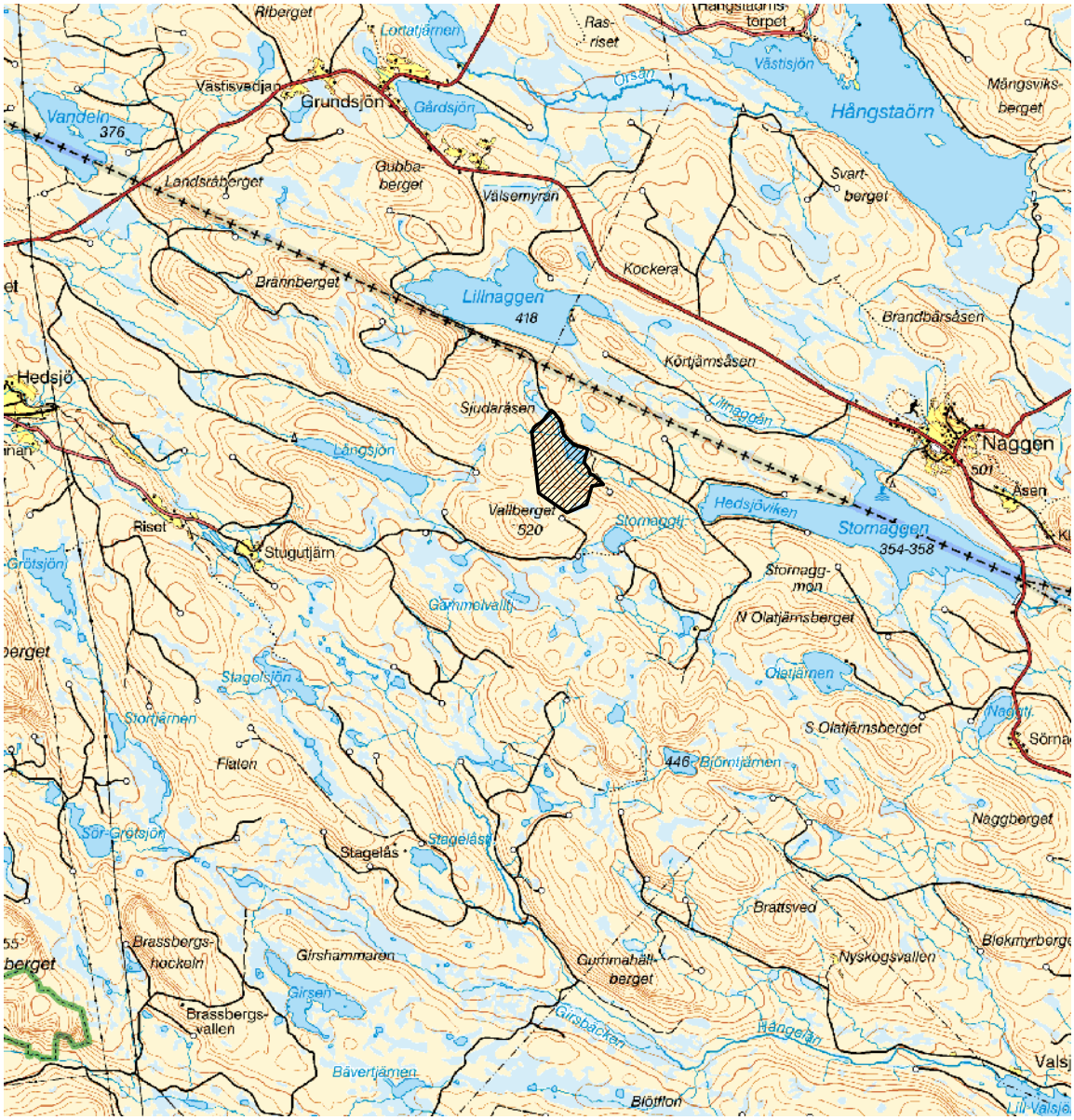

Bakgrundskarta: Vägkartan

Centrumkoordinater X: 1503986 Y: 6906875

Skala 1:100 000

Tillammstjärnens naturreservat

N

0 0,5 1 2 3 4 5 Kilometer

© Lantmäteriet, 2009. Ur GSD-vägkartan ärende 106-2004/188-X

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-17 13 16	gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör beslut
2009-10-20

Dnr 511-2019-09
61-249

Bilaga 3

Tillammstjärnens naturreservat
Beslutskarta

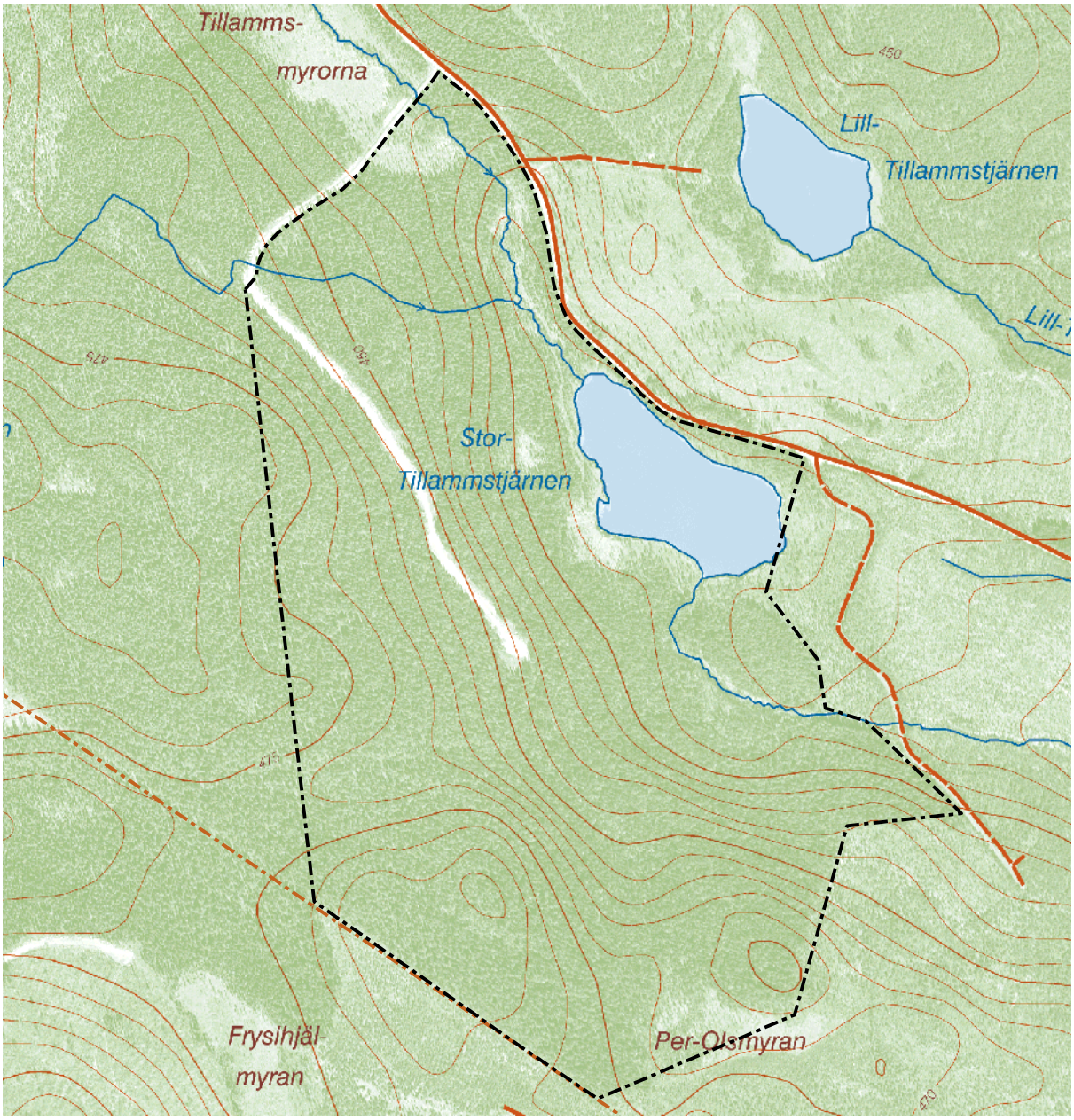

Bakgrundskarta: Fastighetskartan

Centrumkoordinater X: 1503986 Y: 6906875

Skala 1:10 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Beslutskarta för Tillammstjärnens naturreservat
Gränsen är inmätt i fält

Gräns för naturreservatet

Fastighetsgränser

N

© Lantmäteriet, 2009. Ur GSD-produkter ärende 106-2004/188-X

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	026-17 10 00	026-17 13 16	gavleborg@lansstyrelsen.se

LANTMÄTERIET

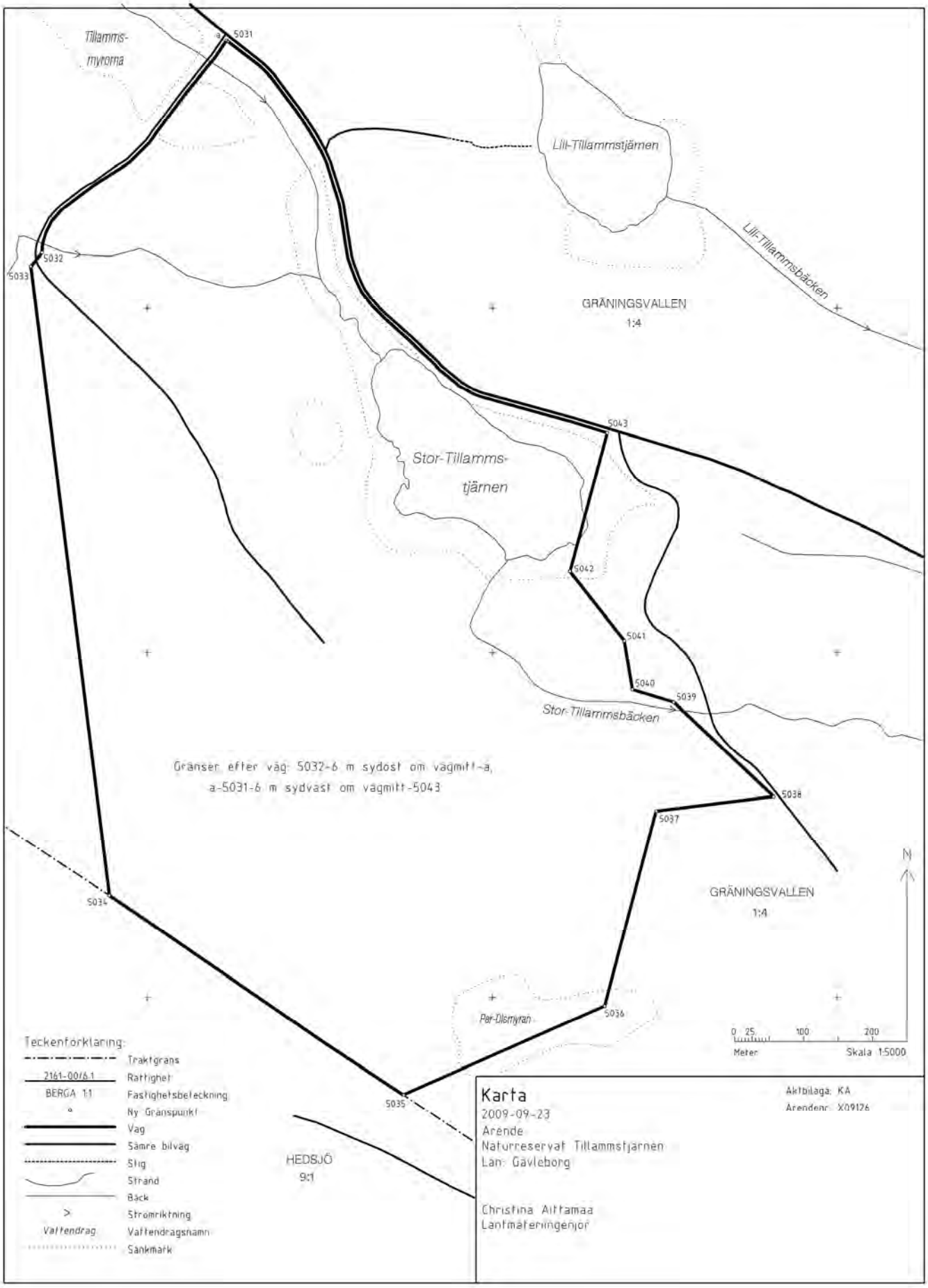

Aktbilaga TBE

Teknisk beskrivning

2009-09-23

Ärendenummer
X09126

Lantmäteriingenjör
Christina Aittamaa

Ärende	Tillammstjärnen	
	Kommun: Ljusdal	Län: Gävleborg

Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Koordinatkvalitet	Inre 30 mm, Yttre 30 mm

Punktnummer	Norr(N)	Öst(E)	Markering
5031	6905886.99	545616.08	Rör i mark, ny
5032	6905580.53	545346.68	Rör i mark, ny
5033	6905560.64	545330.50	Rör i mark, ny
5034	6904648.12	545444.29	Rör i mark, ny
5035	6904358.97	545870.96	Rör i mark, ny
5036	6904487.59	546162.65	Rör i mark, ny
5037	6904770.69	546237.30	Rör i mark, ny
5038	6904791.52	546407.71	Rör i mark, ny
5039	6904927.87	546262.85	Rör i mark, ny
5040	6904946.28	546202.85	Rör i mark, ny
5041	6905017.62	546191.14	Rör i mark, ny
5042	6905118.10	546112.20	Rör i mark, ny
5043	6905318.60	546166.40	Rör i mark, ny

Framställd genom	Nymätning, 2009-07
Mätmetod	Satellitmätning NRTK-tjänst

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni göra det *skriftligen* hos **Regeringen, miljödepartementet**.

Brevet med överklagandet skall dock lämnas eller skickas till Länsstyrelsen, 801 70 Gävle.

Skrivelsen med överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet.

Om överklagandet kommer in för sent kan det inte tas upp till prövning.

Ni skall i överklagandet ange vilket beslut Ni överklagar, vilken ändring Ni vill ha och vilka skäl Ni har för ändringen.

Ange Ert namn samt skriv under överklagandet.

Vill Ni veta mera om hur man överklagar kan Ni ta kontakt med Länsstyrelsen, telefon 026-171000.

UPPLYSNINGAR

Regeringen prövar efter överklagande beslut av statliga myndigheter i frågor som rör bildande av naturreservat, utom frågor om ersättning, (18 kap 1 § miljöbalken).

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Fiskeriverket får överklaga beslut om bildande av naturreservat (40 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Beslut om bildande av naturreservat får även överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot samt den myndighet, kommunala nämnd eller annan som enligt vad som är särskilt föreskrivet i balken eller i föreskrifter meddelade med stöd av balken har rätt att överklaga. Denna paragraf innebär inte någon inskränkning av rätten att överklaga enligt bestämmelser i rättegångsbalken (16 kap 12 § miljöbalken).